

L. L. F. 105. Husbondfolk och Gästfolk.
Jag är född i Finncygd 1887. Min far ägde 1/4 mark-
tal som födde 7. 8 kor, en häst, grisar och får.
Böningshuset var det vackraste. Rödmalad trävägning.
lyggnad. Tre rum och kök på nedre botten, 3
rum på övre.

Jag var yngst av tre systrar.

Min far var äldre av 8 systrar. Tre bröder och en
syster. Fem av bröderna åkte till Amerika vintern
1887. Några månader efter jag var född åkte även
min far. Han hade tidigare varit i Gallien som
kallare.

Orsaken varför han reste var följande.

Han var en stor sällskapsmänniska som alla
ville vara tilltalsmannas med. Hans bästa vänner
var främlingar. De leste och skrev, men
fanns inte tillräckligt tillit till det. Han satte sig
i skuld och kunde utlösa för honom var

L.U.F. 105

att åka till Amerika och försöka så mycket
pengar att han kunde betala sina skulder och även
ha lite örr.

I fem år tänkte han stanna borta. Gården var
renoverad ut. Bågen vid led var i rök. Far
skickade pengar till oss, och mor brukade hjälpa
till med sädupptagning och potatisplantering.

Far återvände inte efter de fem åren. Mor
tog tillbaka gård. Men hon hade då blivit
sjukt på. De två hjälps åt att bruka den.
En morbror brukade komma och hjälpa till.

Efter åren så kom far hem igen, så för
att försöka få familjen örr. Men mor ville
inte. Många gånger försökte han övertala
mig att resa. Men jag hade ingen längtan.

Far tyckte bra om Amerika, men han
hade fått arbeta hårt. Det var inte att sköna

L. L. F. 105

guld med fahlgulna. "Suckade han ofta
såga. Beträffar en nödvändighet om man
skall klara sig i det landet.

Att han återvände till Sverige var bara
en tillfällighet. Han gästade en dag en bekant
familj. Den uppmanade honom att åka hem
och hälsa på sin familj. Han handlade
snabbt och han hade inte tid att säga ad-
jö till sina bröder. Det var år 1906 han
återvände. De hade han förhållit sig myck-
et att han kunde återvända de föresatser
han satte upp vid ankomsten. Han avled
88 år gammal.

När jag var femton år hade min bror
köpt gården. Jag kom till en morbror och
morbror i Loholm. De hade inga barn.

Där blev jag son. Dotter i huset. Jag fick

LUF/05

Hjälpa till med smygorna och säga ärend.
De hade ett hemkekar som gjorde det övriga.
Efter två år hos dem tyckte jag att jag
måste göra något annat. Min mor och hade
arbete åt mig i Halmstad. Jag blev tvungen och
ensamjungen hos en mycket rar familj.

De hade två barn och jag blev familjemedlem.
Många av grannarna tyckte att jag var frun
syner, eftersom vi var så mycket tillvän-
mans. Skulle jag ut med matarna hjälpte
alltid frun mig. Sådan en mycket ovanligt.
En dag blev frun och jag tyndare på kaffet.
Jag var förvissad om att de milt mig,
men tackade nej. Först på den tyndningen
sick grannarna ut att jag var bara ett hem-
tekar.

Jag hade eget rum. Möblerna var säng.

L. 4. F. 105

byrå, stola, bord och lampor. Jag åt teibak-
mar med smörgåsar. Där hade jag nog
stannat. Men far skulle komma hem från
Amerika och då ville mina föräldrar att
jag skulle stanna.

Jag åkte hem och när jag kom till Tings-
byrå station berättade jag att min bror skul-
le möta mig. Men ingen bror syns till.
Där kom istället en främling och berättade
och hade mig följa med. Jag frågade ho-
nom: "Nu det för?" Svaret blev jäkligt.
Det är ett oönskligt jag aldrig glömma
den känsla som inte går att förklara.
Det dröjde länge innan jag kunde förstå
att jag följt en far.

Men far ville också möta mig. Han
skulle kunna känna igen mig bland aldrig

L. 4. F. 105

så många. Genom fotografier vi såg honom var det kanske inte så svårt.

Jag ville ha något att göra. Åkte in till Växjö för att låna mig en och köpte sedan en främsel. Sittsamma.

Men jag trivdes inte med den lugna landsbygden. Jag hade varit med mycket folk, och förfärdades på det jag tyckte blev inte för.

Helst hade jag velat komma till Hälens-Ård igen. Men man tyckte det var för långt bort. Men var liten och ville ha mig i närheten.

Jag åkte in till Växjö och uppsökte en främselkyrka. Det fanns en ledig plats som kommanjungfru på Teleborgs slott. Jag ville gärna ha den platsen, men det

L.U.F. 105

vi inte såhelt skulle ha mig. Men
på Hjörskelbygrän ringde upp Nilsen och
talade om att de var en flicka som
ökte platsen. Fattokapskåren i Lönne
Oden åkte in till stan för att se
på mig. Det ställdes vissa krav på
mig. Jag skulle komma my enkla
kläder, laga och baka. Detta kunde
jag och fick därför platsen.

Min arbetsdag började klockan 7. De
gick jag nu till Hotsdepartementet för
att dricka kaffe. Klockan 1/28 skulle
gevinnaus beteckna vara lördag och
bådas upp. Här gevinnaus druckit
sitt te skulle jag hjälpa henne på
med kläderna. Hon skulle ha hjälp till
allt. Inte för att hon var sjuk, hon bara

L.H.F.105

föddade det. Men det visste för mig en
friseringen. Jag bad till Gud att jag in-
te skulle bliarna hemma med locklång-
en, (mor hade lärt oss att beja Gud om
hjälp) jag blev konhövd. Inte den min-
sta kalla skarna orsakade jag.

När hon var färdigklädd måste jag
gå med henne ner i kök rummet.
När satt hon och rökade. Läste gjorde
hon inte så mycket. Lathöps damen
och jag fick läsa för henne.

När grävmän var placerad i kök rum-
met, måste jag upp och göra i ordning
hennes lockrum. När hennes säng
skulle tvättas fick jag ringa på krusen.
Vi måste alltid vara tvättad i ordning-
en. Jag behövde aldrig tvätta några

L. U. F. 105

guld eller stammslörka.

Här arbetat i sängkammaren var färdigt.
Sick jag fort byta om till en finare klädning
och sätta mig i mitt rum för att vara redo
när grevinnan ringde. Där satt jag och
logade och vinkade. Dörren mellan mitt
rum och sängkammaren var alltid öppen.

Sällskapsdamen köpfade grevinnan fört
vid frukostbordet, då hon hade posten med
sig! Mallesdotters intåg de två tillkännas.
Johand kunde grevinnan äta gälo, de förtod
vi att de var oväner.

Det var inte länge stunder grevinnan var
gälo. Hon ville alltid ha någon i sin närhet.
Jag fick ofta promenera runt i salonger-
na med henne. Johand kunde vi gå
flera timmar. Doktern hade ordinerat hen-

L 4.F. 105

ne motion för att inte stanna till i lederna.

Under de 8 åren jag var där, var geveinsen aldrig ute i trädgården. Våren gång gick vi ut på balkongen. Hon gick aldrig upp för en koppa ensam, däremot kunde hon någon gång gå ned gjäta. Jag vet heller inte att hon någon gång under min tid där var nere i köket.

Klockan 1/21 åt personalen middag och klockan 3 var det eftermiddagskaffe. Maten var god och riklig. Geveinsen och sällskapet åt inte samma mat som vi.

Pl. 5 åt geveinsen middag och kl. 1/28 var vi kvällsmat.

Vårje söndag från kl. 1 till 6 på vintern var jag ledig. På sommaren från kl. 1 till kl. 8. De skulle jag hem för att elda såg-

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

L.L.F. 105

Kammarer och mitt rum. Ta bort sängin-
kastet på grevinnans säng. Sen fick jag
sätta mig i mitt rum igen och vänta på
signaler från rum. ~~Bricka~~ husen skulle
hålla mig baktåget. Där satt vi i stäng-
da som fängar. Vi skulle invänta gre-
vinnan när hon skulle lägga sig. Där vi
hörd sakobricerna på nedre våningen
öppnas. Skulle jag springa ut genom en
korridor och in i sängkammaren och läm-
na husen. Grevinnan ville bara ha levan-
de gris i sängkammaren och i foalett-
kuburet. Jag hade en liten fotografkamera
på mitt bord, men även där var det mest
levande gris. När husen var tända skul-
le jag stå i dörren i givakt och ta emot
när de kom upp. Påland kunde hon gå

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

L.H.F. 105

Till sängs tidigt ibland intill förmån 10-11.
Fästskapsdamen tyckte gämnar på
foalettstolen, sade godnatt och gick.
Sen gick jag i tvätta arbetet. Klädde av
klockan och sen gick jag gå in på mitt
rum, ville hon något märke jag gämnat
infeina mig.

Här jag var lärare tillbaks, var det oansä-
liga krav som ställdes på mig. Detta
sag var det jag hade gjort mitt arbete.
Gämnar var mycket snäll och ibland
rolig. Jag var liten till väten, mig kal-
lade hon jätten. Första husen som var
lång, gick hela dagigen. Fästskapsda-
men kallade hon mamma. Det var
in hon som bestämde det mesta.
Jag tänkte att sluta, men de avled

L. L. F. 105

min mor. Jag var nedbuktad av sorg
och laam en stor fröst i köksan. Hon
hade helt nogligen mist sin fader, så
vi var i samma situation. Därför
blev det att jag blev kvar ett tag till.

Men far bad mig komma hem och
sköta min syster, som var liten. Han
ville åka tillbaka till Karesuva. Jag
slutade och fick ett feil betyg.

Komma hem till landet igen, utan
att ha läst mig något, det ville jag in-
te. Jag berättade mig för att läsa musik-
teori. I en och en halv månad gick
jag i läsa hos Sundbergs skola i Västerås.
En liten lagadhet hände jag på Kampen.

Efter läroverkets slut skulle jag även ha
lite praktik, så jag stannade hos Sundbergs.

L. H. F. 105.

Min efterträdare på dottern Hanna de
bara fyra dagar. När hon kom till (en
förläsnings föreläsning på 24 år) installerade jag
hennes, efter att hon först hade druckit kof-
fe. Hon sade till mig att hon kom nog inte
att Hanna bli länge. Den övriga personalen
gjorde inget gott intryck på henne.

Den övriga personalen var till en del avund-
sjuka på Hanneas framgångar.

En dag kom värdshuset och led
mig Hanna tillbaka till de hade fått
tag på en annan. Sin hund var vän-
lig mot mig att ge mig ledigt.

Det kom en ny flicka. Hon var skulle
ha kaffe, i ena riktningen höjde de. Hon
villade spela på sin klav. Jag pipade
de för henne, att det var lätt att lyfta.

L.U.F. 105.

Jag visste gevinnaans noggrannhet. "Det
är så lite så det gör inget," blev svar.
Gevinnaans såg fläcken hon ville inte ha
med henne att göra. Hon fick inte en lig-
ga i jernsundsluvarna. Första krusen
och hon fick lyta svorplak. Efter ett
par dagar gav hon mig i väg.

Tre gånger blev jag hämtad till skottel
och det på kort tid. En gång kom kus-
ken och hämtade mig för jag skulle hjäl-
pa den att trä nälen på symaskinen.

När jag gjort det skulle jag gå upp till
gevinnaans och få betalt. Hon satte
ett skrivrum. På skrivbordet låg tio
kronor. Den sade hon till mig att gå
ned i köket för att äta.

Den sista gången jag hämtades hade gevinna-

L 4. F. 105

nan blivit sjuk. Sällskapsdamen upplyste
henne om att jag tyckte en lägenhet.

Greven var så glad att hon skulle stå
för alla utgifter, bara jag ville komma.
Tän Lundgren var ju inte glad åt att
jag slutade. Men sällskapsdamen talade
med henne och jag fick lov att kom-
ma tillbaka till henne, om jag slutade
på slottet.

När jag kom ut till greven lovade
jag henne att stanna så länge hon be-
hövde mig. Den hjälpen behövde hon till
hon avled 1917.

Greven var bara 21 år när hon gifte
sig. Greven var mycket äldre och hade varit
gift tidigare, med barn, vilka var lika
gamla som greven. Grevens far

L.H.F. 105

Baron Roskull och geven mot god vännar.
När Baronen avled, blev geven någon
slapp förmyndare för hans dotter. Hjälp
hade geven hem, till den hade han
informator. Barons dotter flyttades
hem till geven och blev undervisad av
samma informator. Senare skickades hon
till Frankrike för att gå i pensioner.
Geven blev kör i hemmet och de gifte
sig. Skilsmässa blev beaktad. Geven
blev mer och mer begripen på sprit.
Hon blev alkoholisk. Efter gevens
beordring förbjöd lakarna henne att
använda mer sprit. Det var så som att
hon skulle på sjukhus för att komma
ifrån lasten. När jag kom till Telberg
hade hon helt slutat upp med alkohol

L 4. F. 105.

Det var endast ett till målen som hon drack.
Då hon upphörde med spriten, svetsade
hon sig. Då var aldrig något främlans
hemskt lukt och en skottad var de en-
da som kom.

Georginas skick i London blev sämre.
Hon ordinerades att åka till Danmark
för behandling. Tyra som var i säd var
vi där. Det var välbekant, jag
samt första husen.

Husen och jag bodde på pensionatet
och hade inte mycket att göra.

Varannan vecka var vi på sjukhuset och sköt-
te Georgina. Ingen av sjukhusets personal
hade något med Georgina att göra, med
undantag av läkare och sjukskötare.

Allt vi till slut skickades hem till Telesborg.

L. U. F. 105.

Okänd när vi promenerade med vår paket
i korridorerna och vi mötte personal med
matbrickor. Då brukade hon fråga oss om
vi fick samma mat som paketerarna.

Vi berättade för henne att vi var fallet.

"Tycker ni om maten?" frågade hon.

En del tyckte vi var gott annat inte. Hon
bed oss säga ifrån om det var mat vi inte
tyckte om. Vi fick då pengar och gå på restaurang
och äta. Men vi måste alltid vara hemma
någon så hon var säker på att pengarna hade
använts rätt.

När vi kom tillbaka från Vammack fick
hvar sin och jag var sin bechos semester.

Hvar var det inte vanligt med någon
södan. En gång när jag åkte till mitt hem
fick jag ett kavel av grevinnan. Det

L.4.F.105

skulle min far ha det lag hundra kronor
i. Min far och rykten skulle dela pengarna, för
de hade fått vara utan mig hela sommaren.
Grevinnan fick en svårare cancer i magen.
Bekräftelse på det fick hon genom röntgen-
undersökning i Stockholm. Men då vi
jag, första hustrun och sällskapsdamen
med. För att vi inte skulle ha allt för frä-
knigt i Stockholm, bjöd hon ut oss på
beaker.

Jag glämnar inte vatten efter hon fick
bekräftelse på sin sjukdom. Vi var vak-
na bad hon och jag. De berättade grev-
innan vill ha historia för mig. Den var
mycket tragisk. Hon kände sig som en
fågel i en gyllene bur. Hon skulle så
 gärna ha velat äta runt till naturen.

L. 4. F. 105

och se hur de hade det. Om fick hon skriva
sällskapsdansen i stället. Vid jul kom hon
alltid ihåg sina underlydande.

Jag visade henne väl under hennes sjuk-
dom. Hon hade helt velat att jag ständigt
skulle vara hos henne. De nätter jag ha-
de vakten kunde jag få gå upp till Lyra
gångar i källaren. Först hade hon
inte bärst i onödan.

Examinatör skedde sitt liv med ku-
r i mina händer. Doktorn kom det
för att ge henne sprutor. Hon hade fått
tre sprutor men plågan var lika stor.
Hon bad honom om ytterligare en. Hon
fick en till. Jag höll hennes hand i
mina händer. När doktorn hade get
sprutan sade han till mig att jag skulle

L.4.F. 105

lågga beuuo huand tillbake på knuden.
Hon var då död. Allt hade gått så fort.
Doktorn gick in i tvättkammaren för
att tvätta sig. Det var tidigt på morgo-
nen, jag tror det var jingst, solen höll
på att gå upp. Han hade mig litta.
Med blick i ögonen sade han: "Det
var den underbaraste natt jag upplevt."

Jag tyckte det var egendomligt att den
sina grevinnan skulle få sluta sina
dagar i händerna på den lilla kammar-
jungfrun. Han visade en stor tacksam-
het för vad som gjordes för henne.

Jag är glad att jag kunde få göra nå-
got för den stilla men också så livsam-
ma dam. Hon avled 1917.

Sitt testamente blev vi i hagskamma.

L.U.F. 105

Fattighuset hade 300,000. Förtäta husen
och jag 15000 kr. var. Kustken 3000 och kök-
son som hade varit där ett år fick 1000
kr. De skulle vi ha varit i dessin loken,
båda många orngott och handdruken. Det
var av det bästa personalen ansade.

Den begravning hade hon beställt in
i detaby. De åtta adolter staterne skul-
le vara. De hade alla nya kläder, utka-
stana. Ropla för begravningen och belade
an geonnan.

Efter jordfästningen skulle staterne
och deras familjer äta middag på jäm-
vingsparken. Kustken och Raskon skulle
vara vid. För den övriga personalen
var det middag på slottet.

Personalen var kvar på slottet ett år.

L. U. F. 105.

Under det äldsta släktskaps sammen i
språkta gikken. Det var 1918. Hon dog
på Västerås Hospital.

Jag söjde glömskan mycket. Datt efter
min mor var det den jag söjde mest.
Hon var en stor person, men så in-
nackad snäll. Gata kaffade hon in-
te andra människor än sin familj.
Men hon ofta kaffade hon inte om
mycket, när vi hade varit några timmar.

För mig var arbetet på stället en bra
skola att gå i. Att få se en människa
med så många jorvike fördelar, men
ändå så ensam. gjorde att jag såg på
ett helt annat sätt efter det.

Fra det jag slutade 1918 till 1964
var jag aldrig inom stallets väggar.

L. L. F. 105

I packen hade jag gått någon gång.
Jag har hela denna tid bott i Väje.
1964 skulle Vito Bonad i Väje ha
utflykt till Teleberg Geomina. Vito Bonad
hade lovat visa stället. Jag blev inbjuden
att följa med. Jagon i sällskapet om-
talade för Geomina att en i sällskapet
hade haft plats på stället. Hon ville tala
med mig och höra om gångha leden.

Jag bad Geomina att få se det rum-
met jag hade bott i och den gamla
geomina sängkammaren. Mitt rum
var nu gott och öppet mellan
mitt rum och sängkammaren var försett.
Där jag tillade in i sängkammaren
blev jag ledsen. Ingenstans var sig till.
Jag visade mig till Geomina och gick

L.L.F.

och sade: "Jag hoppas glämma er mig
nu". Där vi fortsatte vandringen i solen-
en och såg de ljuvliga skånska gårdar-
na för första gången där det förr hade hängit
tynga sidengårdar eller blomsten-
gen. De flesta utan blommor, blev jag
beklämd och önskade att jag aldrig
hade följt med. Jag ville hellre ha
minnet av det gamla stället kvar.